

Mahatma Gandhi

Az erőszak nélküliség

Aki „erőszaknélküli” akar lenni, annak nem szabad haragot éreznie a megsértője iránt. Nem szabad rosszat kívánnia neki. Nem szabad átkoznia. Nem szabad testi sértést okozni neki. Nyugodtan el kell fogadnia minden rosszat, amit üldözője alkalmaz vele szemben. Az erőszak nélküliség: teljes hiánya minden rosszakaratnak bármi vagy bárki iránt, ami vagy aki csak él. Magába foglalja az emberinél alantasabb fokon álló életet is, és még a vadállatokat és kártékony férgeket sem zárja ki. Nem arra való, hogy pusztító indulatainkat táplálja. Ha ismernénk Teremtőnk szándékait, az említett élőlények számára is felismernénk az őket megillető helyet a teremtés művében. Az erőszak nélküliség tehát alkalmazásában nem egyéb, mint jóakarát minden léttel szemben. Tiszta szeretet. Fölleltem a hinduk szentírásaiban, a Bibliában és a Koránban.

Az erőszak nélküliség a tökélynek egyik állapota. Jelenti a célt, amely felé az emberiség természetből fogva, ha talán öntudatlanul is halad. Az ember nem válik istenivé, ha eléri azt a fokozatot, hogy hibátlanúság megtestesítője lesz. Talán csak akkor válik igazán emberré. Azon a fokon, amelyen ma állunk, részben emberek, részben állatok vagyunk és tudatlanságunkban s önhittségünkben azt állítjuk, hogy mivoltunk céljának híven megfelelünk, ha az ütést ütéssel viszonzunk és az ehhez szükséges haragot forni engedjük. Mi hitünknek valljuk, hogy a megtorlás a lét törvénye, holott a szentírásokban azt találjuk, hogy a megtorlás soha sincs előírva számunkra, legfeljebb megengedhető. Önmagunk legyőzése: ez az előírás. Létünk törvénye az önmagunk legyőzésében áll. Enélkül nem lehet elérni a tökély legmagasabb fokát. Eszerint a szenvedésben találjuk meg az emberi faj legfőbb jellemző vonását.

„A cél pedig egyre távolodik előlünk. Minél nagyobb a haladás, annál nagyobb mértékben ismerjük meg fogyatékoságunkat. Az elégtétel a törekvésben rejlik, nem az elérésben. A legnagyobbrendű törekvés jelenti a legnagyobb diadalt. És ha világosabban, mint valaha felismerem is, mily messze vagyok még a céltől, a tökéletes szeretet törvénye akkor is létem törvénye marad. És minden ballépésnek csak annál erősebben kell törekvésemet sarkalnia...”

„...Feltéve, hogy jó munkatársak akadnak, a törvénynek ily korlátozott mértékben való alkalmazását még nagy tömeg is rövid idő alatt megértheti és követheti. Ha meg akarja állni a helyét, akkor még ennek a korlátozott megvalósításnak is ki kell állnia ugyanazokat a próbákat, amelyeknek az egész alá volna vetve. Egyetlen csepp víznek a vegyelemzésben ugyanazt az eredményt kell adnia, mint az egész tengernek. Akármelyik felebaráttal szemben tanúsított erőszak nélküliségem nem lehet más természetű, mint az általánosságban mindenkivel és mindennel szemben tanúsított erőszak nélküliségem. Ha én a felebarátom iránt érzett szeretetemet kiterjesztem a nagy Egészre,

Először nem vesznek tudomást rólad, aztán kinevetnek, aztán harcolnak ellened, aztán győzől.

szeretetemnek akkor is ugyanazokat a próbákat kell kiállnia. E törvény bizonyos alkalmazása politikává válik, ha térben és időben megvalósítják...”

A kard tana

Korunkban, mely a nyers erő kora, szinte nem is tartanak lehetségesnek, hogy valaki meg merje tagadni azt a hitet, hogy a brutális erőszak döntő győzelmet arathat. S így névtelen leveleket kapok, amelyek azt tanácsolják nekem, hogy az együtt-nemműködés menetét még akkor se tartóztassam fel, ha a nép részéről rendzavarásokra vezetne. Mások azzal a feltevessel fordulnak hozzám, hogy én titokban az erőszak nélküliség köpönyege alatt, erőszakos felkelést készítek elő, sőt azt is tudni vélik, mikor virrad fel az örvendetes nap, amelyen a nyílt erőszakhoz fogok átpártolni. Erősítgetik, hogy az angolok csak a nyílt vagy a rejtett erőszaknak engednének. Végül ismét mások engem – jól tudom – az egész ország legelvetemültebb gazfickójának tartanak, amiért, szerintük, mindig elrejttem igazi szándékaimat. Legkevésbé sem kétkednek abban, hogy én is, éppúgy mint mindenki más, hiszek az erőszakban. Miután a kard tanának az emberek nagy részére nézve ilyen nagy a hatalma, miután az együtt-nemműködés sikere főként minden erőszak elutasításától függ, és miután az e dolgokra vonatkozó nézetem sok ember magatartását befolyásolja, nagyon fontosnak tartom, hogy a kard tanát oly világosan, amint csak lehetséges, kifejtsem.

Ha igazad van, megengedheted magadnak, hogy megőrizd a nyugalmaid. Ha nincs, nem engedheted meg, hogy elveszítsd.

Hiszem, hogy oly esetben amidőn csupán a gyávaság és az erőszak közti választás maradna hátra, az erőszakot tanácsolnám. Mikor engem 1908-ban megtámadtak és kevés híján megöltek, legidősebb fiam utólag azt kérdezte, mit kellett volna tennie, ha történetesen jelen van a támadáskor: vajon el kellett volna szaladnia és messziről néznie, hogyan ölnek meg, vagy pedig amit szeretett volna tenni - tulajdon testével kellett volna megvédenie? Azt feleltem neki, hogy kötelessége lett volna megvédelmeznie engem még erőszak alkalmazásával is. E megfontolás alapján vettem részt a búr-háborúban, az úgynevezett zulu-lázadásban és a világháborúban. E megfontolás alapján tanácsolom mindazoknak, akik az erőszakban hisznek, hogy magukat a fegyver használatában gyakorolják. Szívesebben látnám, ha India a fegyverhez nyúlna, hogy becsületét védelmezze, semmint, hogy gyáva és tehetetlen szemlélője maradjon tulajdon megbecstelenítésének.

Ezzel szemben hiszem, hogy az erőszak nélküliség magasan az erőszak felett áll. Megbocsátani férfiasabb dolog, mint büntetni. A megbocsátás ad becsületet a harcosnak. De a megbocsátás csak akkor jelent győzelmet önmagunkon, ha megvan a hatalmunk a büntetésre. A megbocsátásnak nincs jelentősége, ha valamely védekezni képtelen lény látszólag teszi. Az egér esetében aligha mondhatnók, hogy megbocsát a macskának, mikor magát ettől széttépni engedi. Ezért nagyon jól meg tudom érteni azok érzelmét, akik Dyer tábornoknak s a hozzá hasonlóknak igazságos megbüntetését kívánják. Ha tehetnék, darabokra tépnék ezeket. Ugyancsak nem hiszem azt sem, hogy India magatehetetlen volna. Magamat sem tartom tehetetlen és védtelen teremtménynek. Csak éppen nemesebb célra szeretném tartogatni India erejét és a magamét.

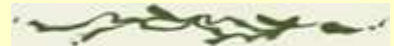
Ne értsenek félre. Az erő nem testi képességekből ered. Az erő hajthatatlan akarat szülötte. A zulu mindenesetre felülmúlja testi erő tekintetében az angolt. De azért elszalad még egy angol fiú elől is, mert fél a revolvertől, amelyet a fiú vagy védelmében másvalaki használhatna. Fél a haláltól s ezért hatalmas természetének ellenére is erőtlen. Mi indiaiak minden nehézség nélkül elképzelhetjük, hogy háromszázmillió emberi lénynek nem kell félnie százezer angoltól. A határozott megbocsátás tehát részünkről az erőnk határozott megismerését jelenti. A megbo-

csátás megvilágosodásában hatalmas erőhullámnak kell felcsapnia bennünk, oly erőnek, amely egy Dyert vagy egy Frank Johnst megakadályozhatna abban, hogy gyalázattal és szégyennel tetőzze Indiának önmegadón lehajtott fejét. Azzal nem törődöm sokat, hogy pillanatnyilag nem érhetem el célomat. Még nagyon is eltaposottaknak érezzük magunkat ahhoz, hogy ne támadjon bennünk harag és bosszúvágy. De nem szünhetek meg folyvást hangoztatni, hogy India csak nyerhet azzal, ha lemond a büntetés jogáról. Nekünk külön a tennivalónk, nekünk nagyobb missziót kell teljesítenünk e világon. Nem vagyok látnok. Azt állítom, hogy gyakorlati idealista vagyok. Az erőszak nélküliség vallása nem csupán a *risik* és a szentek számára rendeltetett, hanem a közönséges nép számára is. Az erőszak nélküliség törvénye felel meg mivoltunknak, mint ahogy az erőszak a vadállat törvénye. A vadállatban szunnyad a szellem, úgyhogy nem ismerhet más törvényt, mint a fizikai erőét. Az ember méltósága megköveteli, hogy egy magasabb rendű törvénynek – a szellem törvényének hódoljon.

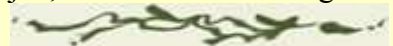
Ezért vállalkoztam arra, hogy Indiában ismét életbe hívom az önfeláldozás ősi törvényét. Hiszen a Szatjágraha és társai: az együtt-nemműködés és a polgári ellenállás csupán új nevek a szenvedés törvényére. A *risik*, akik az erőszak nélküliség törvényét az erőszak világának közepette felfedezték, nagyobb lángelmék voltak Newtonnál. S ugyanakkor nagyobb hadvezérek voltak, mint Wellington. Noha járatosak voltak a fegyverforgatásban, mégis felismerték haszontalan voltát és a gyötrelmekben vergődő világnak azt tanították, hogy üdve nem az erőszakban, hanem az erőszak nélküliségben rejlik. Az erőszak nélküliség hatásában tudatos szenvedést jelent. Nem jelent behódolást az igaztalanság akaratával szemben, hanem az egész lelki erő latba vetésével egyértelmű a zsarnokság ellenében. Amíg ez a törvény irányítja működését, addig minden egyes ember képes lehet egy zsarnoki birodalom minden hatalmával szembeszállni, hogy becsületét, vallását, lelkét megvédelmezze s ezáltal oly ütközővé váljék, amely ama birodalom összeomlását vagy újjászületését idézi elő.

A szeretet lángjaiban a legkeményebb vasnak is meg kell olvadnia.

A hatalom birtokának az a hatása, hogy az emberek siketekké és vakokká válnak. Nem látják többé azt, ami az orruk előtt van, és nem hallják, ami a fülükbe harsog.

Eszerint tehát nem azért kívánom Indiától, hogy az erőszak nélküliséget alkalmazza, mert gyöngé. Azt kívánom, hogy erejének és hatalmának tudtában gyakorolja az erőszak nélküliséget. Nincs szüksége semmiféle járatosságra a fegyverforgatásban ahhoz, hogy ezt az erőt és hatalmat kifejthesse. Csak azért tartjuk szükségesnek, mert úgy látszik mi nem látunk egyebet magunkban, az emberben, hústömegnél. Azt óhajtom, ismerje fel India, hogy lelke van, amely nem fog alulmaradni, sőt inkább túl fog emelkedni minden testi nyomorúságon, és az egész világ minden erőivel is dacolni képes. De

miután én mégis gyakorlati ember vagyok, nem szeretnék várni, míg India belátja a szellemnek a politikában való alkalmazhatóságát. Érezze bár magát India gyöngének és védtelennek az angolok gépfegyvereivel, tankjaival és repülőgépeivel szemben, fogadja bár el gyengeségének érzetében az együtt-nemműködést, az együtt nem működés azért mégis ugyanúgy betölti célját: mindenestre fölszabadítja az országot az angol igazságtalanság pusztító súlya alól, ha megfelelő számú ember teszi magáévá.

Az együtt-nemműködést megkülönböztetem a *Sinn-Feine* elvétől is, mert eredeti elgondolási formájában lehetetlen, hogy az erőszakkal karöltve haladjon útján előre. De mi több, még az erőszak híveit is szeretném felszólítani, hogy tegyenek kísérletet a békés együtt-nem működéssel. Ha ez nem válnék be, annak oka nem a benne rejlő gyöngeség lenne, hanem az, hogy nem csatlakoztak hozzá elegendően. Akkor aztán mindenestre elérkeznék a valóságos veszély pillanata. Büszkelelkű férfiak, akik népük megaláztatását nem bírnák tovább elviselni, szabadjára eresztenék a nép haragját. Erőszakhoz folyamodnának. Amennyire láthatom a dolgokat, *el kellene pusztulniuk, anélkül, hogy magukat vagy hazájukat az elnyomatás alól felszabadíthat-*

ták volna. Ha India a kard tanát fogadja el, talán kivívhat vele pillanatnyi sikert, de akkor megszűnik lelkem büszke lenni. Feloldhatatlan kötelékek fűznek Indiához, hiszen mindent neki köszönhetek. Rendületlenül hiszem, hogy hivatása van az egész világ számára. Nem szabad vakon utánoznia Európát. Ha India a kard mellé szegődik, akkor számomra elérkezik a megpróbáltatás nehéz órája. Remélem, nem fogom felmondani a szolgálatot. Vallásom nem ismer országhatárokat. Ha a hit élő valami bennem, akkor még hazaszeretetem is diadalmas-kodni fog. Életemet India szolgálatának szenteltem az erőszak nélküiség hitvallásában, amely meggyőződéseim szerint a hinduság gyökere.

Szeretném ma azokat, akik nem bíznak bennem, komolyan inteni, hogy a csak imént kezdett harc nyugodt menetét ne zavarják meg az erőszakra való unszolással, abban a feltevésben, hogy magam is erőszakot akarok. Undorodom a titkolódzástól és bűnnek tartom. Engedjék, hogy az erőszak nélküli együtt-nemműködés elvégezze munkáját, akkor majd meglátják, hogy nem rejtegetek mögötte semmiféle hátsó gondolatot.

Gandhi életútja

- 1869. **Móhandász Karamcsand Gandhi** születése Porbandarban (október 2.)
- 1888. Jogot tanul Londonban (1891-ig).
- 1893. Ügyvéd Dél-Afrikában (1914-ig).
- 1908. Megírja a *Hind Szvarádzs, avagy az indiai önkormányzat* c. művét.
- 1915. Családjával visszatér Indiába.
- 1916. Csamparanban polgári engedetlenségi mozgalmat, Ahmedábádban sztrájkot szervez. Először börtöl egy közügy érdekében.
- 1920. A Kongresszus **Gandhi** javaslatára jóváhagyja a kormánnyal való együttműködés megtagadását, az idegen intézmények bojkottját és a teljes önkormányzat követelését.
- 1922. Letartóztatják és 6 évi börtönre ítélik.
- 1924. Vakbélgyulladással operálják, majd szabadon bocsátják. 21 napos börtönt tart a hindu–muzulmán egység helyreállításáért.
- 1928. Egyéves politikai szilenciumot fogad, közben társadalomépítő konstruktív programját népszerűsíti.
- 1930. Lapjában, a Young Indiában közzéteszi 11 pontos követelését (január 30.).
- 1930. Ahmedábádból március 12-én **Gandhi** a sómenet élén elindul Dandiba, ahová április 5-én érkezik meg. Májusban letartóztatják **Gandhit** és Nehrut is.
- 1931. Újból szabadon bocsátják. A **Gandhi**–Irwin tárgyalás a Kongresszus hivatalos elismerését jelenti.
- 1932. **Gandhit** és a Kongresszus vezetőit letartóztatják, a pártot illegálisnak nyilvánítják.
- 1942. Az Összindiai Kongresszusi Bizottság **Gandhi** által megfogalmazott határozata: „Angolok, távozzatok Indiából!” **Gandhit** és a többi vezetőt letartóztatják.
- 1943. **Gandhi** 21 napos börtönte.
- 1944. Wavell alkirály szabadon bocsátja **Gandhit** (május 6.).
- 1946. Noakhaliba megy, hogy lecsillapítsa a vallásközösségi vérengzést.
- 1947. **Gandhi** Bihárban békít. Nem járul hozzá az ország felosztásához, így a Kongresszus nélküle fogadja el azt.
- 1948. **Gandhi** újabb börtönével kieroszakolja, hogy India adja át Pakisztánnak a nemzeti vagyón neki járó részét. Január 30-án meggyilkolják.